

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 201/1997 vp laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Jaakko Hannula, sosiaali- ja terveysministeriö
- jaostopäällikkö Kaarina Knuuti, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- kehitysjohtaja Tapani Mörttinen, Maatalousyrittäjien Eläkelaitos.

Lisäksi emäntä Minna Heikkinen Lieksasta on antanut asiasta kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen soveltamisalaa siten, että maatalousyrittäjien työ- tai asiointimatka olisi lakisääteisen työvahinkoturvan piirissä vain silloin, kun se liittyy maatalousyrittäjän maatalousyrittäjätyöhön. Lisäksi ehdotetaan, että lakisääteinen työvahinkoturva ei enää koskisi asuinrakennuksen rakentamistöitä eikä tavanomaisen ravintohuollon töitä. Vielä ehdotetaan, että tapaturmavakuutuslain ansionmenetyskorvaussäännöstä fyysikaalisen hoidon ajalta ei enää sovellettaisi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksesta.

Esityksen arvioidaan alentavan maatalous-

yrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kokonaiskustannuksia tasapainotilassa vuositasolla vajaalla 10 miljoonalla markalla ja valtion välitömiä kustannuksia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmästä noin kolmella miljoonalla markalla.

Esitys liittyy hallitusohjelman tavoitteeseen kehittää maatalousyrittäjien ja yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmiä muun muassa lisäämällä omavastuita. Esitys on tarkoitettu käsiteltäväksi valtion vuoden 1998 talousarvioesityksen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tavoitteena on täsmentää maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen soveltamisalaa siten, että lain perusteella maksettavat korvaukset olisivat kiinteästi yhteydessä maatalousyrittämiseen liittyvän työn suorittamiseen. Valiokuntakäsittelyssä osa asiantuntijoista on kiinnittänyt huomiota siihen, että maatalousyrittäjätoiminnassa saattaa olla vaikeaa täsmällisesti määrittää eroa yritystoimintaan liittyvän työn ja varsinaisen vapaa-ajan välillä.

Valiokunta edellyttää, että lakia sovellettaessa on huolehdittava siitä, että käytäntö muodostuu maatalousyrittäjien kannalta mahdollisimman selkeäksi ja että sosiaali- ja terveysministeriö seuraa Maatalousyrittäjien Eläkelaitoksen kokemusten perusteella lain käytännön toteutumista ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.

Maatalousyrittäjän työstä johtuvien työ- ja asiointimatkojen osalta esitetty täsmennys vastaa valiokunnan saaman selvityksen mukaan jo nykyisin sovellettavaa käytäntöä. Lisäksi saadun selvityksen mukaan sellaiset maatalousyrittäjien tuotantotoimintaan liittyvät ruokahuollon tehtävät, jotka edellyttävät ruuanvalmistusta yrityksen ulkopuolisille, tilapäisillekin työntekijöil-

le, säilyvät edelleen lain tarkoittaman turvan piirissä.

Lisäksi valiokunta ehdottaa, että maatalousyrittäjien eläkelakiin (MYEL) tehtyjen muutosten vuoksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 18 §:n 1 momentin viittausta maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:ään lakiteknisistä syistä muutetaan.

Laki maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

18 §. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain mukaiseen vakuutusmaksuun sovelletaan, mitä maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 4 momentissa ja 12 §:ssä on säädetty vakuutusmaksusta. Maatalousyrittäjien eläkelakiin on lisätty 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetulla lailla (394/1995) uusi 4 momentti, jolloin aikaisempi 4 momentti on siirtynyt 5 momentiksi.

Lakiteknisistä syistä valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentissa oleva viittaus maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 4 momenttiin muutetaan viittaukseksi 10 §:n 5 momenttiin.

Valiokunnan muutosehdotus aiheuttaa tarpeen muuttaa myös ehdotetun lain johtolausetta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Laki

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 23 päivänä joulukuuta 1981 annetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 977/1993, sekä *muutetaan* 6 §:n 2 ja 3 momentti (*poist.*), 9 §:n 1 momentti sekä 18 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 9 §:n 1 momentti laissa 1206/1996, seuraavasti:

6 ja 9 §
(Kuten HE)

18 § (*Uusi*)

Mitä maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n 5 momentissa ja 12 §:ssä on säädetty sanotun lain mukaisesta vakuutusmaksusta on vastaavasti sovellettava tämän lain mukaiseen maksuun.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jä. Anne Huotari /vas
Liisa Hyssälä /kesk
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok
Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk

Hannes Manninen /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Margareta Pietikäinen /r
Juha Rehula /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd
vjäs. Marjaana Koskinen /sd
Leena Luhtanen /sd.

VASTALAUSE

Perustelut

Lipposen hallitusohjelmaan sisältyy tavoite kehittää maatalousyrittäjien ja yrittäjien sosiaaliturvajärjestelmiä muun muassa lisäämällä omavastuita. Käsiteltävänä olleessa hallituksen esityksessä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta tämä tavoite on oudolla tavalla hämärtynyt. Tavoitteena on yksinkertaisesti tapaturmavakuutuksen kattavuuden heikentäminen ja korvauspiirin kaventaminen. Näin tapahtuu mm. työ- ja asiointimatkojen osalta sekä fyysikaalisen hoidon ansionmenetyksen osalta.

Nykyistä tasoa ei sallita säilyttää, vaikka maatalousyrittäjät ovat olleet valmiit turvaamaan sen lisäämällä vakuutuksen omarahoitusosuutta. Käytännössä asian hoitaminen viljelijöiden omarahoitusosuutta lisäämällä tarkoittaa sen korottamista nykyisestä 33,8 prosentista noin 35,7 prosenttiin ja vuositasolla noin 20 markan lisäkustannusta viljelijää kohden vakuutusmaksussa.

Rahallisesti kysymys on kolmen miljoonan markan suuruisesta säästöstä valtion taloudessa, mikä olisi toteutunut myös esittämässämme mallissa. Kaikki valiokunnan kuulemat asiantuntijat, paitsi ministeriön edustaja, esittivät asian ratkaisemista toisella tavalla kuin hallitus. Pa-hoittelemme, että valiokunnassa laajemminkin esiintynyt tahto asian asialliseen ratkaisemiseen

ei saanut toteutua. On käsittämätöntä, että hallituspuolueiden arvovalta ei antanut periksi järkvienn muutosten tekemiseksi.

Muistutamme myös siitä, että kun nykyiset säännökset vuonna 1987 tehtiin, niillä haluttiin poistaa epäselvistä tulkinnoista johtuvat epäkohdat, jollaisiin hallituksen esitys uudelleen johtaa. Hallituksen esitys on siis selvä taka-askel jo aikaisemman kokemuksen perusteella. Sen lisäksi esitys on arveluttava kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Matkojen asunnosta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle ja asiointimatkojen tulee edelleen kuulua ko. tapaturmavakuutuksen piiriin. Samanlainen yhdenvertaisuutta loukkaava ajattelutapa heijastuu myös perusteluissa, joilla maatalousyrittäjät rajataan fyysikaalisista hoidoista johtuvien ansionmenetykskorvausten ulkopuolelle.

Kun valiokunta ei muuttanut hallituksen esitystä sellaiseksi, että se olisi sekä toteuttanut hallitusohjelman tavoitteen omavastuisuuden lisäämisestä että ollut asianomaisten vakuutuksen piiriin kuuluvien hyväksymä, on lakiehdotus hylättävä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1997

Eero Lämsä /kesk
Liisa Hyssälä /kesk

Hannes Manninen /kesk
Juha Rehula /kesk